Запад је преузео велики ризик форсирањем независног Косова. Изградња стабилне демократије показује се далеко тежом него што су се многи надали, а политичка сцена у земљи изгледа све јаднија

Прошлог петка ујутру, скупштина Косова изабрала је Атифете Јахјагу за трећег председника државе од септембра. Јахјагин избор на већма церемонијалну функцију председника уследио је након две недеље интензивних политичких маневара, након што је уставни суд поништио избор претходног председника Беџета Пацолија из процедуралних разлога - јер није постојала скупштинска већина када је Пацоли изабран у фебруару на ту функцију.

Са своје стране, Јахјага, жена командир полиције практично без политичког искуства, добила је подршку 80 од 120 посланика – двотрећинску већину потребну за правоснажно именовање.

Косово је примило похвале за (релативно) брз излазак из овог ћорсокака, али процес који је резултирао избором Јахјаге заправо је још један показатељ континуиране неспособности Косова за ишта што би макар издалека могло подсећати на стабилну, суверену демократију.

И заиста, једини прави добитници из овонедељних догађаја вероватно ће бити ултранационалистичко "Ветевендосје" или "Самоопредељење", покрет који води бивши политички затвореник Аљбин Курти и који је на новембарским изборима извојевао 13 одсто гласова и 14 места у Народној скупштини. Курти се одлучно противи било каквим преговорима са Србијом и жели окончање присуства међународних институција на Косову.

Он је такође дуго заговарао унију Косова и Албаније, акт који је експлицитно забрањен уставом земље у циљу заштите права мањинских Срба, Турака, Рома и Горанаца.

Иако етаблирани политичари настоје да сведу Куртија на категорију опасног радикала - што он и јесте - процес око избора Јахјаге само додатно јача кредибилитет његовог аргумента да је земља само марионета британске и америчке владе.

Одмах након уклањања са дужности, Пацоли, милијардер са седиштем у Швајцарској кога на Косову нашироко блате због пословних веза са про-српском Русијом, јасно је наговестио да ће скупштини поново поднети своју председничку кандидатуру.

Објашњавајући своје "предомишљање", Пацоли је био освежавајуће искрен: амерички амбасадор Кристофер Дел му је рекао да прихвати избор Јахјаге или да у супротном ризикује да Косово "изгуби америчку подршку".

И мада је мало оних ван његовог најближег круга који ће пустити сузу над Пацолијевим разрешењем, његова искреност је болан подсетник на апсолутну зависност Косова од НАТО-а за голи опстанак, и управо је ово аргумент на који се позивају националисти.

Само четири дана након њеног избора, председавајући Скупштине Косова Јакуп Краснићи, који је и сам уживао два кратка мандата на месту привременог председника државе, већ је постао Јахјагин најгласнији противник.

Говорећи на косовској телевизији убрзо након што је именовање Јахјаге усвојено у скупштини, Краснићи је оптужио премијера Тачија да је прекршио статут своје странке тиме што није одржао страначке консултације по том питању, али и законе сопствене земље у којима јасно стоји да у случају да председник не успе да оконча свој петогодишњи мандат, онај ко председава скупштином – у овом случају сам Краснићи – ступа на место председника.

Ако све делује врло запетљано, то је зато што и јесте врло запетљано, и постоји забринутост да ће се на распетљавање бацити управо ултранационалисти.

На неки начин је разумљива та фрустрираност јавности на коју се ослањају националисти. Косовари су с правом забринути због неефикасне и склеротичне природе

Мисије Европске уније за владавину права (EULEX), тела чији пипци допиру у све поре јавног живота у покрајини.

Она не само да није успела да омогући одговарајући претрес дубоко забрињавајућих тврдњи изнетих у извештају који је у јануару усвојио Савет Европе, о умешаности премијера Тачија у међународну трговину органима, већ није успела ни да се позабави институционализованом корупцијом која постоји на свим нивоима власти.

Иако покрајина заиста више није под контролом Србије, многи косовски Албанци приватно тврде да је владавина Београда боља од владавине мафије.

Косово је једна од најмлађих земаља у свету, не само у смислу дужине постојања као (квази) независна држава, већ и у погледу старости својих становника - више од половине је млађе од 18 година.

Скоро тринаест година је прошло од интервенције НАТО на Косову, што значи да се многи млади не сећају стања у покрајини пре проглашења независности од Београда. Ако је веровати испитивањима јавног мњења, главнину подршке покрет Ветевендосје добија од присталица млађих од 25 година, фрустрираних недостатком напретка земље у борби против криминала и економском стагнацијом након проглашења независности.

Све у свему, пред међународном заједницом су тешке одлуке о Косову.

И док би свако значајно смањење страних трупа и невладиних операција у покрајини вероватно гурнуло Косово у поновни конфликт, ни тренутна фалш "надзирана демократија" једноставно није одржива. Ако ништа друго, не може се очекивати да ће међународна заједница унедоглед спонзорисати функционисање приштинске владе милијардама евра годишње.

Једна текућа рак-рана којом се међународна заједница мора позабавити је будућност већински српске области северно од реке Ибар.

Мада Ахтисаријев мировни план не признаје никакве промене граница Косова, Срби у овим областима морају добити исто право на самоопредељење које имају и Албанци јужно од Ибра.

Милијарде евра је потрошено у последње три године у покушају да се убеде Срби северно од Ибра да прихвате владавину Приштине. Бацање новца се међутим показало као потпуни промашај јер министарства Владе Србије настављају да раде на овом подручју, а једина валута је динар.

Територијална подела дуж реке Ибар окончала би комичну ситуацију која подразумева (скупоцено) одржавање међународне копнене границе између Србије и косовских Срба. Таква подела била би корисна и за Албанце, јер би им омогућила потпуну контролу над земљом, за разлику од садашњих покушаја да наметну своју вољу српском становништву које нема интереса да буде део њихове новостворене независне државе.

Без обзира на аргументе за и против независности Косова, САД и 22 од 27 држава чланица Европске уније одлучили су да признају суверенитет Приштине.

Свакоме је у интересу да Косово успе као стабилна и правна држава, укључујући и суседну Србију, која жели да стане на пут организованом криминалу на границама и немирима у Прешевској долини, албанском упоришту на југу Србије.

Ако Косово жели да постане истински независна држава, његовим лидерима треба дозволити да сами праве грешке, уместо да њима микро-менаџеришу стране силе. У случају да се Косову не да таква шанса, није незамислива трансформација јавног мњења у најмлађој земљи у Европи из чврсто прозападног става у фаворизовање изолационизма и албанског национализма. Таква ситуација била би катастрофа за све заинтересоване стране.

Данијел Хамилтон је директор групе за грађанске слободе *Big Brother Watch*и стручњак за Балкан. Ставови изнети у чланку су искључиво његови.

(The Commentator, 12.4.2011)